

Warszawa, 6 września 2018 r.

Opinie KOS (5/2018)

Powoływanie sędziów do Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego

Nowa Krajowa Rada Sądownictwa podczas posiedzenia plenarnego 23 sierpnia 2018 r. wybrała na stanowiska sędziów Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego (dalej: ID SN) 12 kandydatów. Wybrane osoby oczekują na powołanie i zaprzysiężenie przez Prezydenta.

Komitet Obrony Sprawiedliwości KOS został powołany do monitorowania przypadków ingerencji władzy w niezawisłość sędziów i niezależność przedstawicieli innych zawodów prawniczych, m.in. poprzez wszczynanie postępowań dyscyplinarnych, ataki personalne i inne formy nacisku, które mogą prowadzić do faktycznego ograniczania niezawisłości i niezależności.

Komitet Obrony Sprawiedliwości KOS zdecydowanie potępia przypadki zastraszania sędziów przez polityków, w tym straszenia odpowiedzialnością dyscyplinarną sędziów jako grupy i indywidualnych sędziów. **KOS przypomina, że takie groźby wywołują efekt mrozący, który prowadzi do ograniczania niezawisłości sędziów, zarówno przez autocenzurę, jak i orzekanie zgodnie z oczekiwaniami władzy wykonawczej.** Te oczekiwania są nierzadko formułowane publicznie, w tym poprzez krytykę zapadających orzeczeń.

Komitet Obrony Sprawiedliwości KOS stwierdza, że **procedura wyboru sędziów do Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego nie spełnia standardów wyboru sędziów w demokratycznym państwie prawa.** KOS przypomina, że wybierający kandydatów do Izby Dyscyplinarnej SN sędziowie – członkowie nowej KRS, zostali powołani z naruszeniem Konstytucji RP (niezgodne z Konstytucją przerwanie kadencji poprzednich członków oraz wybór nowych członków przez organ polityczny – Sejm).

Przypominamy także, że wybór sędziów do SN jest obciążony wadami prawnymi. **Obwieszczenie Prezydenta o konkursie do SN nie zostało, czego wymaga Konstytucja, zaaprobowane przez premiera (wymóg kontrasygnaty).**

Wedle zapowiedzi polityków, Izba Dyscyplinarna SN ma odgrywać kluczową rolę w dyscyplinowaniu sędziów i prawników. KOS obserwuje proces wyłaniania sędziów Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego. Stwierdzamy, że narusza on liczne standardy rzetelnego działania organów publicznych:

- nowa KRS postanowiła nie ujawniać listy kandydatów do Sądu Najwyższego. Ujawnienie nazwisk nastąpiło dopiero pod wpływem krytyki i publikacji prasowych przedstawiających część z nich;
- opinia publiczna nie uzyskała dostępu do zgłoszeń kandydatów. W odpowiedzi na wnioski o udostępnienie zgłoszeń jako informacji publicznej, nowa KRS odmówiła udostępnienia korzystając z możliwości wydłużenia realizacji wniosku;
- kandydaty do SN zostały przedstawione nowej KRS w sposób skrótowy. W formularzu dla kandydatów jest miejsce na przekazanie przez kandydatów informacji o spełnianiu kryteriów formalnych, a nie na zaprezentowanie całościowych sylwetek i dorobku kandydatów. Nie wiemy też kto i jakie dodatkowe informacje o kandydatach przekazał;
- kandydaty nie zostały ocenione ani zaopiniowane przez odpowiednie instytucje i gremia. W dotychczasowych wyborach sędziów SN każda kandydatura podlegała drobiazgowej ocenie przez wyznaczonego sędziego, na podstawie tej oceny powstawał kilkunastostronicowy dokument prezentujący pełną sylwetkę kandydata;
- kandydatów zaproszono na rozmowę z zespołem członków nowej KRS z zaledwie kilkudniowym wyprzedzeniem, w przyspieszonym terminie w czasie urlopów, uniemożliwiając niektórym z kandydatów przybycie;
- rozmowy te, co wynika z przekazów medialnych oraz relacji niektórych kandydatów, były krótkimi spotkaniami (10-15 minut), w czasie których prowadzono rozmowy o ogólnym charakterze, bez szczegółowej analizy dorobku kandydatów do SN;
- mimo wielokrotnych zapewnień, że KRS będzie wybierała sędziów w drugiej połowie września, w trybie nadzwyczajnym (22 sierpnia popołudniu) zwołano na następny dzień rano (23 sierpnia) posiedzenie plenarne nowej KRS, podczas którego wybierano kandydatów na sędziów Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego,
- nowa KRS wybrała kandydatów bez wymaganej wiedzy o kandydatach; jednemu z członków KRS odmówiono dostępu do protokołów rozmów z kandydatami. Wybór opierano na skrótowej rekomendacji zespołu opiniującego kandydatów.

W rezultacie opisanej wyżej procedury naboru sędziów do Sądu Najwyższego, nowa KRS wybrała 12 osób do Izby Dyscyplinarnej SN, które oczekują na zaprzysiężenie przez Prezydenta. Na 4 miejsca nie wskazano kandydatów, pomimo 75 rozpatrywanych zgłoszeń (spośród 100 kandydatów jedna czwarta się wycofała). **Te wakaty budzą obawy, że Minister Sprawiedliwości, korzystając ze swoich uprawnień, osobiście deleguje kolenych kandydatów do Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego.**

KOS zauważa, że wśród wskazanych kandydatów do SN jest sześcioro prokuratorów, którzy według doniesień medialnych są powiązani z Ministerstwem Sprawiedliwości, prawniczka współpracująca z Prokuraturą Krajową, doradca marszałka Sejmu, stały komentator mediów

sprzyjających władzy (a kiedyś sędzia, który w kontrowersyjnych okolicznościach rozstał się z zawodem), a także sędziowie powiązani z Ministerstwem Sprawiedliwości.

Komitet Obrony Sprawiedliwości wyraża zaniepokojenie, że w wyniku tak przeprowadzonego wyboru kandydatów do Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego będą zasiadać w niej osoby, które są protegowanymi lub w inny sposób współpracują z władzą wykonawczą. Budzi to obawy co do niezawisłości tak wybranych sędziów SN. Dodatkowo jesteśmy obecnie świadkami ujawniania przez media informacji dyskwalifikujących niektórych kandydatów. Sposób przeprowadzenia konkursu powoduje jednak, iż, na bazie doświadczeń, możemy stwierdzić, że inne istotne informacje o kandydatach zostaną upublicznione dopiero po zaprzysiężeniu.

Po raz kolejny Komitet Obrony Sprawiedliwości KOS wzywa polskie władze do zaprzestania naruszeń Konstytucji RP i standardów demokratycznego państwa prawa.

Partnerzy KOS:

Stowarzyszenie im. Prof. Zbigniewa Hołdy
Stowarzyszenie Sędziów Polskich „Iustitia”
Stowarzyszenie Sędziów „THEMIS”
Stowarzyszenie Prokuratorów „Lex Super Omnia”
Inicjatywa Obywatelska „Wolne Sądy”
Helsińska Fundacja Praw Człowieka
Instytut Prawa i Społeczeństwa INPRIS
Archiwum Osiatyńskiego
Amnesty International
Forum Obywatelskiego Rozwoju FOR
Ogólnopolskie Stowarzyszenie Sędziów Sądów Administracyjnych
Forum Współpracy Sędziów